

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za vse
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in upravlništvo
nahajata se v
Frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

**Justičnega ministra ukaz na prezidij graške nad-
sodnije od 18. aprila 1882, št. 20513.**

Mej zadnjimi dvajsetimi leti je justično ministerstvo skrbno na to pazilo, da mu ni izginilo izpred pogleda vprašanje, kako bi se uredila raba v deželi navadnih jezikov pred sodnijami v okrožji nadsodnije graške.

Že pred izdavo ustavnega zakona od 21. decembra 1867, št. 142. drž. zak., o splošnih pravicah državljanov, in že pred veljavo člena 19., ki odločno priznava ravnopravnost vseh jezikov pred uradi in v javnem življenji, šteló si je justično ministerstvo v svojo nalogo, po administrativnej poti take naprave vpeljati, katere bi Slovencem, v nekaterih pokrajinah omenjenega nadsodnijskega okrožja tik Nemcev stanujočim, rabo njihovega, vedno bolj se razvijajočega in razširjajočega jezika olajševale ter osigurjevale.

K temu namenu izdane naredbe izdavale so se na podlagi obstoječih zakonov v delokrogu justičnega ministerstva.

Posebni zakoniti določili, v katerih okviru se ima eksekutiva gibati, bili sta v pravnih zadevah §. 13. obč. sod. reda, v nepravdnih stvareh pa §. 4. zakona od 9. avgusta 1854, drž. zak. št. 208; prvi teh paragrafov naklada strankam in njihovim zastopnikom, da se imajo posluževati „v deželi navadnega jezika“; drugi omenjenih paragrafov pa zahteva, da se naj (stranke in zastopniki) „jednega pri sodnji navadnih jezikov“ poslužujejo, in da se imajo priloge, sestavljene v kakem drugem jeziku, priložiti v poverjenem prevodu.

V katerem jeziku pa naj govori sodnik, o tem ne obsega zakon nikacega določila. Glede notranjega jezika sodnij in glede jezika sodnijske korespondence ne more se dvomiti, da pripada dotična uredba, če je sploh kaka poprava praktično potrebna, administraciji. Pa tudi tedaj, kadar se stvar suče okrog vprašanja, v katerem jeziku naj sodnije občujejo s strankami,

mora se eksekuciji pripuščati že zategadelj obširna pravica, da izdaje določila, ker se stvarjenje glavnih pogojev takih določil, to je nastavljenje takih funkcionarjev po sodnijskih stolih, ki so v deželi navadnega jezika zadostno zmožni, samo po skrbni vladi in proti njeni odgovornosti izvršiti da.

S tega stališča morajo se presojevati justičnega ministra ukazi od 15. marca 1862, št. 865, od 20. oktobra 1866, št. 1861 in od 5. septembra 1867, št. 8636/9396, kateri zadnji ukaz ozira se samo na Kranjsko.

S temi ukazi je justično ministerstvo dejanskim, v toku se nahajajočim razmeram korak za korakom sledilo ter je med tem, — ko se je na jednej strani trudilo počasi odstraniti zapreke definitivne rešitve, katere zapreke prouzočevale so se s tem, da justično osobe ni bilo povsod zadostno zmožno jezika — na drugej strani glede na odstranjenje zaprek sodnijam izdajalo tiste ukaze, kateri so neobhodno potrebni, da bi se v zakonu jasno naznanjeni namen dosegel. V soglasji s to okoliščino se je v ukazu od leta 1862. glede na to, da še niso vsi uradniki in odvetniki zadostno jezika zmožni bili, razločevalo med tem, kar je bilo tedaj dosegljivo, in kar se takrat še ni dalo doseči.

Priznalo se je, da je znanje jezika že takrat zadostovalo, da so se umele ustne slovenske objave in pismene slovenske vloge, da pa to znanje pri vseh slovenskih sodnijah ni bilo tako popolno, da bi se bili slovenski zapisniki in slovenski odloki brez napake sestavljati mogli. V dispozitivnih naročilih omenjenega ukaza se je potem tudi dolžnosti zaveza uredila z ozirom na ravnokar navedeno razmero. V odstavkih 1, 2, 3 in 5 se je sestavljenje zapisnikov in odlokov v slovenskem jeziku samo tedaj zahtevalo, če bi bilo to primerno, mogoče itd. ter se ta zahteva ob enem skrčila na slučaj, da so stranke samo slovenskega jezika zmožne, in tako sodnikove podpore posebno potrebne.

V odstavku 4 pa se je brezpogojno in splošno naložilo, da se imajo v imenovanih slovenskih pokrajinah pri sodnijah sprejemati slovenske vloge; brezizjemnemu temu predpisu pa se je v ostrem nasprotju dostavilo, da se imajo te vloge samo tedaj slovensko rešiti, če je to mogoče, in če je vloga po slovenskej stranki vložena bila.

O pomenu na tem mestu rabljene besede „vloga“ se je pozneje vsled nekega dekreta nekoliko dvomov izbudilo; te dvombe pa je drugi, zgoraj navedeni ukaz od leta 1866. odstranil, ter čisto določno izrekel, da se imajo s to besedo ne samo vloge v kazenskih in prepirnih zadevah, temveč tudi vse vloge v prepirnih zadevah in v prvi vrsti pravne tožbe umeti.

Končno izdal se je za Kranjsko ukaz od leta 1867., v katerem se je naglašalo, da je sedaj osebje pri sodnijah slovenskega v besedi in pismu zadostno učeno, tako da se že lahko zahteva, da se izpovedbe prič in prisege v civilnih zadevah, kakor tudi izpovedbe obdolženih in prič v kazenskih zadevah, če so zaslišani samo slovenskega jezika zmožni, ne samo v odločilnem, temveč v celtem obsegu v slovenskem jeziku v zapisnik zabeležiti imajo.

Do tu dospela je bila skrb za jezikovne potrebe v okrožji nadsodnije graške, ko se je slovesno razglasil ustavni zakon o splošnih pravicah državljanov in princip o enakopravnosti vseh v državi navadnih jezikov pri uradih in v javnem življenji. Po tej emanaciji zakonodajstva se veljava vprašavnih justičnega ministra ukazov gotovo ni skrčila. Nasprotno postali so ti ukazi v smislu ob enem izdanega ustavnega zakona o izvrševanju vladne in izvrševalne oblasti naredbe in zapovedi z izpeljevanjem justičnih naprav obložene najvišje državne oblastnije, katerim naredbam so se morale tudi justične oblastnije toliko bolj podvreči, ker je sedaj ostreje definirani pojem „enakopravnosti“ vseh jezikov tudi nalogo in odgovornost izvrševalne oblasti pomnožil in ker je sedaj zadnji dvom o tem izginil, da se sme enakopravnost jezikov — se vé v mejah dosegljivosti — kot zagotovljeno pravo (als ein verbürgtes Recht) zahtevati, in ne več kot rešilno sredstvo v stiski, to je kot individuvelno priznanje tistim nacionalcem, ki družega jezika zmožni niso.

Vlada do sedaj ni imela uzroka, da bi v deželah, kjer se govori več jezikov, po poti zakona obistinila ravnopravnost jezikov pred sodnijami. Vladi se tudi ni videlo potrebno, z naredbami poseči v razvoj sodne prakse, ter se je naredbinskega pota samo v ta namen posluževala, da bi se odpravile najsilnejše pritožbe, in da bi se doseglo jednakomerno postopanje.

Ali v okrožji nadsodnije graške, kjer v določenih pokrajinah tik Nemcev v gostih krdelih tudi Slovenci stanujejo, kateri so v

novejšej dobi pismeni svoj jezik tako razvili in razširili, da je tudi v rabo pred sodnijami brez ovir sposoben, zaostale so sodnije v priznanji dejanske te okoliščine, — katera okoliščina bi morala prouzročevati, da bi v smislu §. 13. obč. sod. reda „v deželi navadni jezik“ postal tudi po §. 4. postopanja o neprepirnih stvareh „pred sodnijo navadni jezik“ — in justičnemu ministru odkrila se je potreba, temu pogrešanemu priznanju tudi pred sodnijami po administrativnej poti do veljave pripomoči.

Pri tem stojim jaz kot voditelj justičnega ministerstva na stališči, katero je justično ministerstvo med dvajsetimi leti za pravo priznavalo, to je na stališči, da je samo vladnej in izvrševalnej oblasti na podlagi v polnem obsegu pristojajočih pripomočkov in virov dodeljeno, faktum določiti, koliko se je slovenski jezik že razvil in koliko da je sposoben za sodnijsko rabo; da pa nasprotno sodnije niso poklicane, ta faktum od slučaja do slučaja preiskovati, ter se eventualiteti nasprotujočih si odločb izpostavljati, temveč, da je sodnijam dolžnost, enkrat za vselej po kompetentnej strani izrečeno dejansko razmero svojim razsodbam v podlago jemati. Sploh po mojem mnenji ni naloga sodnijam, jeziku, ki ga državna uprava kot v „deželi navadnega“ pripoznava, po zakonu mu zagotovljeni pristop k sodnijam stalno zabranjevati; in če sodnije slovenske vloge samo zategadelj a limine odbivajo, ker je prošnik tudi nemškega učen, tako vidim v tem priprosto, a kratkonikar zakonito sredstvo, s katerim se celo vprašanje o enakopravnosti a limine odbija!

Vse to premišljevaajoč in skrbno se trudeč, za sedaj samo glavne, vsak napredek k uspešnej rešitvi ovirajoče neprilичnosti odstraniti in prezgodnjemu izdanju vezajočih norm tam se izogniti, kjer se še sme vedno pričakovati, da si bode razsvitljena praksa med odprtimi stezami najboljšo in pripravnejšo poiskala in izvolila, izdam za ta čas samo naslednje določilo:

Glede rabe slovenščine pri sodnijah veljajo za vojvodino Kranjsko, okrožno sodnijo v Celji, potem za slovenske in za mešane pokrajine v vojvodini Koroške določila justičnega ministra ukazov od 15. marca 1862, št. 865, od 20. oktobra 1866, in od 5. sep-

tembra 1867, št. 8636/8396, ter se imajo vse sodnije v prihodnje po teh določilih ravnati.

Posebno pa moram zahtevati, da se določilo četrtega odstavka v ukazu na prvem mestu imenovanem, to je v ukazu od leta 1862., ki splošno določuje, da se morajo slovenske vloge sprejemati, kakor tudi dopolnujoče določilo poznejšega ukaza od leta 1866., ki takim vlogam vse pri kazenskem in civilnem postopanju se nahajajoče vloge in posebno tudi pravne tožbe prišteva, strogo izpolnjuje, in da se to izpolnjevanje dalje ne skrčuje na slučaj, če vložnik ni učen nemškega jezika.

C. kr. nadsodnijski prezidij naj ta ukaz nadsodnji in vsem sodnijam v omenjenih pokrajinah polnoobsežno v izpolnjevanje naznani ter tudi državnemu nadpravdništvu objavi z dostavkom, da se ima po njem ravnati, ter ga tudi državno pravdniskim organom v imenovanih okrajih dostaviti.

Pražak.“

To je novejši ukaz justičnega ministra, kojega celi obseg vzbujal bode povsod, kjer se Slovenci bojujejo za svoje pravice, veliko veselja. Sedaj, ko imamo le-to najnovejšo izjavo justičnega ministerstva v polnem obsegu pred sabo, moramo izreči, da je v njej s prekrasno dikcijo vse povedano, kar se o našem jezikovnem vprašanji povedati da.

Pravice slovenskega jezika do ravnopravnosti pred sodnijami se do sedaj še nikedar z večjo logiko branile niso, kakor se branijo v izbornem tem ukazu. In ker se med vrstami odkriva povsod nenavadna odločnost odločnega ministra, ki niti jednega trenutka ne trpi, da bi se mu naredbe, od katere koli strani z nogami teptale, gojimo opravičene upe, da je ministra Pražaka najnovejši ukaz slovenščini za stalno odprl vrata v sodne dvore, in da odsle nikedar ne bomo več doživeli obupnih časov, v katerih bi se zavoljo slovenske vloge z ničnostjo pokončala važna pravda! Vsekako je ta ukaz najboljši in največji uspeh, kojega smo dosegli pod vlado grofa Taaffeja.

Dr. I. T.

Nezakonska mati ni opravičena pri nezakonskem očetu povračila alimentacijskih stroškov pro praeterito zahtevati, če ne dokaže, da je te stroške samo iz namena izdavalala, da bi pozneje nezakonskega očeta za povračilo pozvala.

A. prosila je v svoji proti B—u vloženi paternitetni tožbi, da bi se jej prisodilo povračilo vseh med šestimi leti za otroka založenih stroškov.

C. kr. okrajna sodnija v Kolinu je z rabsodbo od 31. julija 1881, št. 9759, zahtevo gledé alimentacije popolno odbila iz

razlogov,

„da je dolžnost starišev po §. 139. in 166. obč. drž. zak. za primerno izdržavanje, odgojo in preskrbljenje otrok skrbeti; in če je tudi v prvi vrsti oče k temu zavezan, tako mati vender nima pravice, da bi povračilo za otroka napravljenih izdaj zahtevati smela, ker je pri tem samo svojo dolžnost izpolnila.“

C. kr. nadsodnija v Pragi potrdila je z odločbo od 16. novembra 1881, št. 31068. prvosodnijsko rabsodbo iz teh le

razlogov:

Odbitje tožbe gledé povračila alimentacij pro praeterito utemeljeno je v zakonu, ker nezakonska mati, ki je dosedaj otroka sama redila in izdržavala, bila bi po §. 1042. obč. drž. zak. samo tedaj k odškodnine zahtevanju opravičena, če bi dokazati mogla, da je stroške za nezakonskega očeta in z namenom zakladala, da bi pozneje pri tem povračila iskala. Ta dokaz pa se ni izpeljal; pač pa se mora iz okoliščine, da je bilo materi stanovanje in premoženje nezakonskega očeta znano, in da ga vender ni pozvala, da bi skrbel za otroka, in iz okoliščine, da je sama skrbela za otroka, po vsi pravici sklepati, da je za svojega otroka zagadatelj skrbela, ker je bila k temu — če tudi še le v drugi vrsti — po §§. 166. in 167. obč. drž. zak. zavezana, tako da na §. 1042. obč. drž. zak. oprta tožbe zahteva nima zakonite podlage.

C. kr. najvišji sodni dvor je z določbo od 16. februvarja 1882, št. 1247, tožnice revizijsko pritožbo odbil.

Razlogi:

Če se premisli, da je nezakonska mati še le sedaj, ko je šest let po otrokovem rojstvu preteklo, proti nezakonskemu očetu tožbo zavoljo očetstva in zavoljo izpolnitve očetnih zavez vložila, da je ves ta čas za izrejo in izdrževanje otroka sama skrbela, da ni med tem časom nikedar toženega kot očeta otrokovega imenovala, ter od njega, da si jej je njegovo stanovanje in premoženje znano bilo, nikedar kake pripomoči za otroka zahtevala, potem ne more tožnica trditi, da je med šestimi leti stroške za otroka mesto toženega zalagala, in da ima vsled tega po §. 1042. obč. drž. zak. pravico, odškodnino zahtevati; to pa toliko manj, ker je po §. 166. obč. drž. zak. tudi mati nezakonskega otroka zavezana, za njega skrbeti, in ker tožnica ni trdila, in tudi ne dokazala, da je stroške za otroka iz namena zakladala, da bi pozneje odškodnino pri nezakonskem očetu zahtevala.

JU. dr. Miroslav Pacák.

K §. 37. jurisdik. norme.

T. Feigel, protokolirani kupec iz Fünfhaus, po dr. Fleischer-ju, tožil je zapuščino Antona Kukla iz Ljubljane, po dr. Sajovicu, zavoljo 385 gld. c. s. c.

C. kr. m. del. okrajna sodnija v Ljubljani je z razsodbo od 27. februarja 1882, št. 1886, v tej pravdi za pravico spoznala:

„Vstrežaje ugovoru nekompetence te c. kr. okrajne sodnije razsodi se, da v tožbi de praes. 14. maja 1881, št. 10862, izrečena, v repliki gledé terjatvinega zneska skržena, in v končnem govoru glede osebe toženega modificirana zahteva: gospa Marija Kukla kot glavni dedič po Antonu Kukla, naj se obsodi, da mi ima iztoženi restringirani znesek pr. 300 gld. 90 kr., 6% interese od 2. maja 1881, in sodnijske stroške v 14. dneh pod eksekucijo poplačati — pred to sodnijo ni dopuščena; pač pa ima tožnik toženi 110 gld. 70 kr. sodnijskih stroškov v 14. dneh pod eksekucijo poplačati.

Razlogi te razsodbe so naslednji:

Kakor trdi tožba, je Anton Kukla, „trgovec v Ljubljani“ vsled svojega naročila in k „trgovskemu razpečanju“ od firme T. & H. Feigl blago (po repliki specijelno sod ruma) kupil in prejel, ter vsled tega omenjeni firmi dolžan postal znesek 385 gld., ki so dne 1. maja 1881 zapadli.

Ko se je omenjena firma pričetkom leta 1881 razdružila — je tožnik kot poprejšnji javni družabnik te firme, kakor se bere v tožbi — prevzel vse dolgove in terjatve njene, ter se je po cirkularji tudi Antonu Kukla o tem vednost dala. Ker je Anton Kukla dne 19. januarja 1881 umrl, obrača se tožbe zahteva na plačilo zgorejšnjega zneska in 6⁰/₁₀₀ interesov od 2. maja 1881 proti zapuščini njegovi.

Ta zahteva skrčila se je v repliki na 300 gld. 90 kr., ker se je bilo med tem časom dotično blago po železniškem uradu prodalo, in ker se je bila pri tej prodaji dobljena kupna cena v znesku 84 gld. 10 kr. tožniku izročila. V konečnem govoru se je potem tudi ta restringirana zahteva obrnila proti Mariji Kukla kot glavnemu dediču po Antonu Kukla, katera je bila že pred repliko na podlagi dedinske, po sodnji sprejete izjave k pravdi pristopila.

Od strani tožene se predležeči tožbi pred vsem ugovarja, da ta sodnija ni kompetentna, ter se zahteva k razsojenju te prepirne zadeve kompetenca tukajšnje c. kr. deželne in trgovinske sodnije, ker je tu vprašavna kupčija po lastni tožnikovi trditvi vsled člena 271, št. 1, trg. zak. na toženega strani trgovinska kupčija, tako da pripada razsodba v tej zadevi po §. 38 vpelj. zakona k trgovinskemu zakonu, potem po §§. 57. in 58 juris. norme c. kr. deželni, kot trgovinski sodnji v Ljubljani. Tožnik pa zagovarja kompetenco te sodnije, ker se zapuščina po Antonu Kukla pred to sodnijo razpravlja, in ker dotična obravnava še dokončana ni, tako da velja v tem slučaju brezizimno določilo o kompetenci §. 37. jurd. norme.

Preden se meritorično razsodi, mora se torej pred vsem ugovor inkompetence pretehtati, in o njem odločiti.

§. 37. civ. jurd. norme določuje sicer v istini, da se imajo vse tožbe o zapuščinskih dolgovih, dokler se zapuščina še ni prisodila, vložiti pri zapuščinski sodnji, ali ravno ta §. določuje v konečnem svojem stavku, da spadajo po izdanem prisojilu te tožbe

pod sodnijo dedičev. Iz tega sklepnega stavka, potem pa tudi iz mesta, na katerem se nahaja §. 37, ki je uvrsten v prvi oddelek drugega glavnega odstavka jurisdikcijske norme, govorečem o tako zvanem „osebno sodništvu“, se brez dvombe sklepati da, da statuvira §. 37. samo izjemo o kompetenčnih določilih, ki normirajo „osebno sodništvo“. Določilo §. 37. jur. norme je ravno samo izvir v §§. 13. in 16. jur. norme o kompetenci v prepirnih zadevah izgovorjenega načela in v konečnem stavku §. 547. obč. drž. zakonu pripuščene pravne fikcije: haereditas jacens personam defuncti sustinet. Samo pri vporabljenji teh načel in ker §. 77. jurisd. nor. kot zapuščinsko sodnijo ravno isto okrajno sodnijo zaznamenuje, v katere okrožji je umrli imel redno svoje stanovanje, statuvirala se je kompetenčna izjema §. 37. —

Kompetenca zapuščinske sodnije se tedaj ne sme razširiti na tožbe, gledé katerih je bil zapustnik že sam drugi sodnji podvržen, in ne sodnji svojega stanovanja; posebno ne na tožbe, gledé katerih je kompetenca urejena po določilih drugega in tretjega oddelka v drugem glavnem odstavku, določilih, ki se tičejo realnih, trgovinskih in rudarskih zadev, to pa toliko manj, ker se vsled dolžnega smrti, kakovost prepirnega predmeta, tako zvane „causa“, na katero se ravno opira določilo o kavzalnem sodništvu, prav nič ne predrugači.

Če je po tem takem dognano, da preide na zapuščinsko sodnijo samo kompetenca osebnega sodništva zapustnikovega, potem ostaje še samo, da se pretehta, če je v tem slučaju v istini opravičena trgovinska kompetenca.

Temu vprašanju pa se mora pritrditi, ker se je po lastni tožnikovi trditvi blago Antonu Kukla k „trgovskemu razpečanju“ prodalo tako da je bila kupčija na toženega strani trgovinska kupčija, in da se je imela tožba, iz te kupčije izvirajoča, po §. 38. vpeljav. zak. k trg. zak. pri trgovinskemu sodniku vložiti. Tožnik je svojo trditev, da se je blago k trgovinskemu razpečanju prodalo, sicer preklical, ali še le v konečnem govoru. Ta preklic trditve, katera se je v prejšnjih govorih branila, katera se po toženem ni tajila, in katera ima potem takem vsled §. 11. obč.

sod. reda za resnično veljati, pa se ne sme v ozir jemati in to toliko manj, ker je tendenca tega preklica jasna.

Ugovoru inkompetence moralo se je torej vstreči, in v tožbi, pred to inkompetentno sodnijo vloženi, izrečena zahteva odbiti; zategadelj se pa tudi ni bilo treba spuščati v meritorično pretehtovanje te zadeve. Izrek o stroških opravičuje se s §. 25. zakona od 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

Z odločbo od 5. aprila 1882, št. 4333, potrdila je c. kr. nadsodnija v Gradci prvosodnijsko razsodbo iz naslednjih

razlogov:

V apelacijo dejana prvosodnijska razsodba morala se je potrditi gledé izreka o kompetenci, in tudi gledé izreka o stroških, in to v prvi vrsti iz zakonitih, in vsestranskih razlogov prvega sodnika.

Z ozirom na razpravo v apelacijski pritožbi se še dostavlja, da se izjava konečnega govora, da toženi prekliče trditev, da se je blago prodalo k trgovinskemu razpečanju, ni mogla v poštev jemati in to toliko manj, ker že obilnost in kakovost po Antonu Kukla naročenega blaga — jeden okshoft Jamaicaruma — jasno pričati, da je Kukla, ki je imel kantino, če je že naročil blago, to samo iz namena storil, da bi ga razpečal. — — — —

Dr. I. T.

Motenje v mirni posesti.

[Najvišjega sodnega dvora določba od 27. decembra 1878 leta, št. 14263, s katero se je odstranila nadsodnije graške odločba od 19. septembra 1878, št. 9946, ter zopet v moč dejal razsodni odlok okrajne sodnije v Črnomelju dato 28. julija 1878, št. 3356.]

Peter Kocjan in tovariši tožijo: Mi imamo od nekedaj pravico do vožne poti čez nasprotnikov travnik „košenicah v travah“, ter smo od nekedaj po ti poti gnoj do svojih onstran tega travnika ležečih njiv vozili. Tudi smo po ti poti žito in druge pridelke iz omenjenih njiv domov spravljali, ter po nji hodili in živino gonili. Nasprotnik, ki je že med zadnjimi leti svoj s služnostjo obteženi

travnik deloma preoral, ne da bi bil nas s tem v porabi pota motil, je pa nas pred kratkim, ko smo hoteli pot malo popraviti in osnažiti, odpodil, ter s silo zabranil, da nismo mogli izvršiti omenjenega svojega namena. Tudi je nam v obraz povedal, da ne bode nikomur več dopuščal, da bi vozil čez travnik „v travah“. Primorani smo pri tem, obrniti se do sodnije, da nas brani v dejanski posesti, ter prosimo za razsodbo: Toženi Jožef Jelenčič je nas s tem, da nam je zadnje dni snaženje in popravljanje kolovozne poti čez njegov travnik „košenica v travah“ s silo zabranil, ter tako dosegel, da omenjenega posestnega dejanja izvršiti nismo mogli — v mirni in dejanski posesti pravice, čez njegov ravnomar omenjeni travnik do naših onstran tega travnika ležečih njiv hoditi in voziti, motil; obsodi se toraj, da ima proti globi vsako tako motenje v prihodnje opustiti, ter nam tudi stroške pod eksekucijo v 14. dneh povrniti.“

Toženi Jakob Jelenčič odgovarja, da je že leta 1870 travnik preoral, in da je že pred božičem 1877. pot s tem zaprl, da je napravil jarek čez njo. Tožba je torej prepozno vložena.

C. kr. okrajna sodnija v Črnomelju je z razsodnim odlokom od 28. julija 1878, št. 3356, tožbe zahtev odbila, ter tožnike v stroške obsodila.

Razlogi:

Gledé na to, da je od vseh strank pripoznano, da je toženi svoj travnik deloma leta 1870, deloma pa leta 1877. v njivo preoral; gledé na to, da je toženi na mestu, ki je v načrtu, napravljenem pri sodnijskem ogledu, s črko c zaznamovan, že pred božičem 1877 skopal jarek, ter s tem pretrgal pot, po tožnikih zahtevano; gledé na to, da je po izkopanju tega jarka do tožbe preteklo več kot 30 dni; gledé na to, da se ima po določilu §. 2. cesarske naredbe od 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. v pravadah zavoljo motenja v dejanski posesti vsaj v 30. dneh potem, ko se je motenje izvedelo, tožba vložiti, in da se ima v nasprotnem slučaju tožnik na redno pravdno pot zavrniti in glede na to, da je propadla stranka zavezana, zmagonosnemu nasprotniku stroške povrniti, — spoznala je okrajna sodnija, da se odbije tožba, in da se tožniki v stroške obsodijo.

Propadli tožniki so rekurirali. C. kr. nadsodnijo v Gradci pokončala je prvega sodnika razsodbo, ter tožbi vstregla. Nadsodnijska odločba od 19. septembra 1878, št. 9946, se glasi:

C. kr. nadsodnija je c. kr. okrajne sodnije črnomelske konečni odlok od 28. julija 1878, št. 3356, — gledé na to, da toženi ne taji, da je tožnikom prepovedal vožno pot čez travnik, sedaj njivo „košenica v travah“, katera prepoved je ravno tožbo povzročila; glede na to, da je toženi obstal, da je snaženje in popravljanje dotične poti tožnikom zabranil; gledé na to, da se pri rezultatih obravnave in pri v zgorejšnji prepovdi obseženem priznanji dvomiti ne sme, da so tožniki v dejanski posesti pravice, po tej poti voziti in hoditi, da so pa v tej pravici s tem moteni bili, da jim je toženi potrebno popravo zabranil; gledé na to, da se toženi po preoranju travnika in po izkopanju jednega jareka v posest pravice do prepovedi postaviti ni mogel, ker tožniki replicando trdijo, da se niso dali v izvrševanju svoje pravice po nasprotnikovih samostalnostih motiti, in da so tudi potem še svoje pravice izvrševali, in ker toženi ni tajil resnice teh trditev, tako, da imajo veljati za resnične; gledé na to, da niso tožniki niti preoranje travnika, niti izkopanje jarka svoji tožbi v podlago déli, tako da okoliščina, da so se ti čini že pred 30. dnovi pred tožbo de praes. 12. aprila 1878, št. 2594. izvršili, za predstoječo pravdo brez pomena ostaja (!), in konečno gledé na to, da ima toženi vsled svojega propada tožnikom po §. 24. zakona od 16. maja 1874. stroške povrniti, — vstrežaje rekurzu tožnikov predružačila, ter sodbo po tožbinej zahtevi izrekla.

Z določbo od 27. decembra 1878, št. 14263, odstranil je najvišji sodni dvor družega sodnika odločbo, ter zopet dejal v moč prvega sodnika razsodni odlok. V

razlogih

se med drugim naglašá: Če se tudi ne jemlje v ozir, da se v tožbi de praes. 12. aprila 1878, št. 2594, črta, po kateri tožniki na toženega travnicah in njivah „v travah“ posest pota pretendirajo natančneje ni določila, in bi se jim pot po čisto nedoločeni črti nikedar prisoditi ne mogla, se pa mora vender v poštev jemati, da je toženi porabo te poti tožnikom že od leta 1870. sem vedno odrekoval, jo jim s spremembo kulture zabranjeval, ter pot leta 1877. še celo z izkopanjem jednega jarka pretrgal.

Ker so tožniki, dasi so jim ta motenja znana bila, svojo tožbo še le dne 12. aprila 1878, vložili, morala se je leta v smislu §. 2. cesarske naredbe od 20. oktobra 1847, št. 12. drž. zak. odbiti, ter na redno pravno pot zavrniti. —1.

K pojmu „krive prisege“.

Dne 5. julija 1880. je Peter S. na sejmu v Ljubljani z neznanim človekom sklenil pogodbo, vsled katere je dal neznanemu prodajalcu za belo kobilo petdeset goldinarjev in jednoletno žrebe. Ali že istega dne opazil je Peter S., da je kobila naduhljiva; in v istini je živinče na naduhi že 27. julija 1880. sredi ceste poginilo. Ker v Kosesah neznanega prodajalca, ki je pri kupčiji trdil, da ondu stanuje, nikdo poznal ni, povpraševal je Peter S. drugod po njem in konečno ga je izvohal v osobi Matija G—a v Z. Ta pa je tajil, da je imel kaj opraviti s Petrom S., ter dejal večkrat: jaz vas ne poznam. Peter S. tožil je Matija G—a pred sodnijo v Postojini na priznanje neveljavnosti zamene. Pravda končala se je z rabsodbo od 9. marca 1881, št. 1109, v kateri se je Matiju G—u naložila naslednja prisega: Jaz prisežem Bogu vsegamogočnemu, vsegavedočemu čisto prisego, da — kolikor vem in se spominam — ni res, da sem jaz s tožnikom dne 5. julija 1880, na sejmu v Ljubljani menjavno pogodbo na ta način sklenil, da sem dal jaz njemu belo kobilo, on pa meni belo žrebe in petdeset goldinarjev, tako gotovo, kakor naj mi Bog pomaga!

To prisego je Matija G. sprejel, ter dne 2. avgusta 1881, k št. 7034 pred c. kr. okrajno sodnijo v Postojini tudi prisegel.

Preiskava je potem naslednjo manipulacijo odkrila. Izkazalo se je namreč, da je Matija G. z nekim Ivanom H. sklenil navidežno pogodbo, da mu namreč proda kobilo za 80 gld. Ivan H. prevzel je pri tem nalogo, da bode kobilo na sejmu prodal, ter prejeto kupno ceno izročil Matiju G. Le-ta pa se je zavezal, da bode plačal Ivanu H. primerno provizijo. Potem pa sta lovila po sejmu kupce; Ivan H. je prodajal, Matija G. mu je pa mešetaril. Konečno sta ujela Petra S—a, ter mu obesila kobilo. Po pričah se je potem

dokazalo, da je Ivan H. prejetih petdeset gold. in belo žrebe v istini izročil Matiju G. In dokazalo se je tudi, da sta se poštenjaka zavoljo provizije sprla, ker Matija G. ni hotel toliko plačati, kot je Ivan H. zahteval. Pri sodbi zagovarjal se je Matija G., da on v resnici ni sklenil nikake pogodbe s Petrom S.—om, da je bil pri tej menjavi samo mešetar, in da je torej golo resnico prisegel.

C. kr. deželna sodnija v Ljubljani je zatoženega z razsodbo od 27. oktobra 1881, št. 11454, oprostila, ter se pri tem sklicevala na to, da se je pogodba v resnici sklenila med Ivanom H. in Petrom S.

C. kr. državno pravdnništvo vložilo je ničnosti protožbo; z razsodbo od 10. marca 1882, št. 13934 ex 1881 je c. kr. kasacijski dvor pokončal prvosodnijsko razsodbo, ter Matija G. zaradi goljufije obsodil.

Razlogi:

Ničnosti pritožba pobija prvo razsodbo iz uzroka §. 381., št. 9 a, kaz. proc. reda, meneč, da je vsled izreka sodnega dvora vprašanje, je li zatoženi izvršil goljufijo, zanikano, in da je tako zakon žaljen. Prva sodnija je, kakor se iz vsebine njenih razlogov razvidi, kot resnično smatrala, da je Matija G. z Ivanom H. samo navidezno pogodbo sklenil, in da je zadnji prav za prav samo mešetaril. Da je bil zatoženi pri zadevnej menjavi pravi sokompaciscent, sklepati se da posebno tudi iz tega, da se v razlogih prvega sodnika navaja, da je G. omenjeno kobilu H—ču samo iz namena izročil, da bi se pri sklepu menjave obnašal, kakor da je lastnik živinčeta. — — — —

Če je prva sodnija vzlic temu zatoženega oprostila, ter oproščenje opravičevala z izgovorom, da je pri sklepu menjave v istini H. in ne G. agiral, da pa se na dogovore med G. in H. sklenene ni smelo ozirati, in da je G. potem brez vsake zvijače priseči mogel, izrazila je pri tem mnenje, katero je pravno napačno, pravosodju celo nevarno.

Ker ozirati se ne sme na mrtvo črko prisege, temveč na pomen prisege, kakor si je ta pomen predočevala sodnija, ki je razsodila na prisego: po naravi stvari in po §. 3. zakona od 3. maja 1868, št. 33. drž. zak. moral je G. brez zvijače in brez dvoumnosti priseči.

G. bil je gotovo stranka v pogodbi, (ter si je bil tega tudi zvest), brez ozira na to, če je pogodbo osebno ali po kakem zastopniku sklenil.

Prva sodnija, ki je zatoženega od zatožbe oprostila, je v istini zakon žalila, ter s tem opravičila sklicevanje na ničnosti uzrok §. 281., št. 9, a, kaz. proc. reda.

Razsodba deželne sodnije v Ljubljani pokončati se je morala, ter v stvari sami po §. 288, št. 3, kaz. proc. reda izreči nova razsodba, ker so izkazane vse dejanstvene okoliščine, na katere se mora pri pravi uporabi zakona razsodba opirati, in katere proužročujejo hudodelstvo goljufije po §§. 197, 199, lit. a, kazenskega zakona. D.

O interpretaciji pogodbe.

Anca N. tirja na podlagi daritne pogodbe dedinski delež po očetu, katerega plačilo ji je bilo obljubljeno, kadar bode spremenila stan.

Prva sodnija je tožbe zahtevo odbila iz sledečih

razlogov:

Tožbena na plačilo dedinskega deleža stavljena zahteva, kateri je tožnica v končnem govoru proti predpisu sodnega reda alternativno tudi naslov dolžnega ali postavnega dela pristavila, je toženec pred vsem z ugovorom rei judicatae pobijal.

Ta ugovor je dopustljiv, kakor je zahteva v bistvenem obziru nedopustljiva, kajti tožnica more terjani znesek pod naslovom dedinskega dela le takrat zahtevati, kedar bi ji po poti zapuščinske obravnave prisojen bil (§. 797, 798, 799. obč. drž. zak.); kar pa se tu ni trdilo, niti dokazalo. Pogodba A. pa nima oporočne oblike, in je kot spis „inter alios“ za toženca nasproti tožnici nevezaven (§. 881.).

Na vsak način bi bil toženec v smislu člena 3. le pogojno vezan ali dolžen; pogodbe je vedno po §. 914. razlagati, ker — ko bi se hotelo tožbo kot tožbo na dolžni del za veljavno smatrati bi jej v tem slučaju ugovor zastaranja nasproti stal (§. 1487.).

Druga sodnija je razsodbo prve instance potrdila iz sledečih razlogov:

S sodnijsko pogodbo A. je toženec po §. 1019. obč. drž. zak. sicer pravovezno dolžnost prevzel tožnici za slučaj, ko bi stan premenila, v III. členu za njo odločeni iznesek deloma kot dedinski delež po očetu in deloma kot balo odrajtati; toda tožnica je — ako ravne je že 50to leto svoje starosti dovršila — še vedno ne-omožena ostala, torej se ni prigodilo, kar je pogojeno bilo, in kar bi jo opravičevalo na podlagi omenjene pogodbe uspešno na plačilo tožiti.

Po postavi se mora torej tožbeni zahtev kot prezgoden odbiti.

Najvišjemu sodnemu dvoru se stvar ni mogla predložiti, ker se je sumarno obravnavalo. —č.

O izvršitvi pruskih rozsodb v Avstriji.

Kraljeva pruska deželna sodnija v Berolinu je v pravni zadevi tajnika Viljema Thomana in oziroma njegovega cesijonarja J. M. Wigodcinskega proti gledališčnemu vodju Pavlu Hildebrandtu, sedaj graščaku v Trojensteinu, z dopisom od 25. julija 1881, kateremu se je bila priložila rozsodba od 1. aprila 1870, menjica od 30. decembra 1869 o 420 tolarjih in pa cesija od 4. svečana 1880 na podlagi poverjenega prepisa tožnikove prošnje od 11. maja 1881, c. kr. okrožno sodnijo v Bocenu poprosila, da bi izvršila eksekucijo proti zatoženemu Pavlu Hildebrandtu zavoljo terjatve per 1110 mark z interesi in stroški.

C. kr. okrožno sodišče v Bocenu je — gledé na to, da je identiteta zatoženega s Pavlom Hildebrandtom, stanujočim v Trojensteinu, popolnoma izkazana, gledé na to, da je eksekucije voditelj dalje verjetno izkazal, da bi bila eksekucija, če bi bil takoj za njo poprosil, brez uspeha ostala, ker je Hildebrandt po policijskem potrdilu od 8. julija 1881 svoje stanovanje v Berolinu že 29. maja 1872 zapustil, ter v Berolinu družega stanovanja oglasil ni; gledé na to, da se mora jednoletni obrok, med katerim se je za eksekucijo prositi smelo, še le od tedaj računati, ko je tožnik o sedanjem stanovanji toženega natanko vednost dobil, kar se je

v tem slučaju po občinskem potrdilu še le 20. julija 1881 zgodilo; in gledé na to, da je okrožno sodišče v tej zadevi po §. 70. jurisd. norme pristojno, — na podlagi dvornega dekreta od 4. avgusta 1840, št. 460, justične zbirke zakonov, in z ozirom na določila justičnega ministra naredbe od 10. oktobra 1857, št. 190, drž. zak. z odlokom od 10. avgusta 1881, št. 3063, eksekucijo dovolilo, ter ob enem tudi dovolilo, da se je pruske deželne sodnije razsodba z drugimi prilogami vknjižila v tako zvani „verfachbuch“ c. kr. mest. del. okrajne sodnije v Bocenu.

Vsled eksekutovega rekurza je c. kr. nadsodnija v Inomostu, z odločbo od 18. oktobra 1881, št. 5804, na podlagi justičnega ministra ukaza od 28. marca 1880, št. 3938, (Geller's „Oesterr. Justizgesetze“, zvezek II. stran 270.) — glede na to, da so po nemškem civilnem postopanju, katero velja od 1. oktobra 1879, v obsegu nemškega carstva, splošna določila o izvrševanju tujozemskih razsodb v §§. 660. in 661. obsežena, katera določila se glase: „Aus dem Urtheile eines ausländischen Gerichtes findet die Zwangsvollstreckung nur dann statt, wenn ihre Zulässigkeit durch ein Vollstreckungsurtheil ausgesprochen ist. Für die Klage auf Erlassung ist das Amtsgericht oder Landgericht zuständig, bei welchem in Gemässheit des §. 24 gegen den Schuldner Klage erhoben werden kann“; med tem, ko so v §. 661. slučaji naštetí, v katerih se razsodba k izvršitvi eksekucije izdati ne sme; glede na to, da se mora po predpisu dvornega dekreta od 15. februarja 1805, št. 711, predno se izda izvršilni ukaz, dokazati, da se v tuji državi z avstrijskimi podložniki jednako ravna; gledé na to, da je to jednako ravnanje z avstrijskimi podložniki pri eksekucijah v Nemčiji po dvornem dekretu od 4. avgusta 1840, št. 460 in justičnega ministra naredbi od 10. oktobra 1867, št. 190, vrejeno bilo, da so se pa sedaj v nemškem carstvu glede tega postopanja z novim civilnim postopnikom drugače norme vpeljale; gledé na to, da po načelih reciprocitete nikakor ni pripuščeno, da bi se na rekvizicijo deželne sodnije berolinske eksekucija pruske razsodbe kar tako dovolila, med tem ko se v Nemčiji eksekucija avstrijske razsodbe še le po dokončani tožbi dovoljuje, — rekurzu ustregla, ter ob enem izrekla, da ima rekurent stroške svojega rekurza sam trpeti.

Vsled revizijskih rekurzov je c. kr. najvišji sodni dvor zavrgel rekurz eksekucije voditelja ter potrdil odločbo drugega sodnika, in sicer iz teh-le

razlogov:

Prošnji za eksekucijo se iz razlogov, po drugem sodniku naglašanih, ne mora ustreči. Če tudi se določila §. 660. in 661. nemškega civilnega postopnika v Avstriji niso publicirala, mora jih avstrijska sodnija vendar v ozir jemati, da je v stanu v izvrševanju načela o reciprociteti eksekucijo na podlagi pruskih razsodb pod ravno tistimi pogoji dovoljevati, pod katerimi se dovoljuje eksekucija na podlagi avstrijskih razsodb v Prusiji. Okoliščina, da se je razsodba v tem slučaju prej izdala, kot je stopil v veljavo novi civilni postopnik za nemško carstvo, ne spremeni ničesar, ker se sme procesualni akt samo na podlagi ob času zahteve v veljavi stoječih procesualnih zakonov zahtevati; konečno pa tudi ni dognano, da bi se gledé tukajšnjih razsodb, ki so se izdale pred 1. oktobrom 1879, v Prusiji eksekucija dovoljevala brez ozira na določila §§. 660. in 661. novega nemškega civilnega postopnika.

(Po „Gerichtshalle“.)

Proti devastacijam zastavljenih zemljišč.

Državni zbor se je o zakonu, ki naj bi zabranjeval devastacije zastavljenih zemljišč, katere so posebno po Slovenskem v navadi, že jednokrat posvetoval. Takrat se je prvotni načrt povrnil dotičnemu odseku, da ga popravi. Odsek je novi svoj elaborat ravnokar predložil. V naslednjem priobčimo oba načrta z oficijelnim naslovom.

Zakon

o kazenskopравnih določbah proti uničenju eksekucij.

S pritrjenjem obeh državnih zbornic zaukazujem, kakor sledi:

Prvotni predlog odsekov:

§. 1.

Kdor pri pretečej mu eksekuciji zadostenje upnika s tem uniči, da iz tega namena premakljivosti in nepremakljivosti proda, poškoduje, uniči ali sploh ob vrednost spravi, dele premoženja

odstrani, si dolgove ali pravna opravila izmisli, postane kriv pregreška, ako se v njegovem dejanji hujši in kaznjivejši čin ne odkrije, ter se mora kaznovati z zaporom od jednega meseca do jednega leta, pri obteževajočih okoliščinah z ostrim zaporom od šestih mesecev do dveh let.

Kaznovanje sokrivih in udeležencev ravna se po določbah kazenskega zakona od 27. maja 1852, (drž. zak. št. 117.).

Določba drugega odstavka §. 183. kaz. zak. zgubi veljavo.

Poznejši predlog odsekov:

§. 1.

Kdor pri pretečej mu eksekuciji z namenom, da bi zadostenje upnika vničil, premakljivosti ali nepremakljivosti prodaja, poškoduje, razdene ali sploh ob vrednost spravi, dele premoženja odstrani, ter si dolgove ali pravne opravila izmisli, postane kriv pregreška, ako se v tem hujši in kaznjivejši čin ne odkrije, in ako upniku prizadejana škoda več kot 50 gld. znaša, ter se mora kaznovati z zaporom od jednega meseca do jednega leta, pri obteževajočih okoliščinah s poostrenim zaporom od šestih mesecev do dveh let. Ako škoda znaša manj, je čin prestopek ter se kaznuje z zaporom do šest. mesecev.

Prvotni predlog odsekov:

§. 2.

Predstoječa določba uporabila se bode pri činih, kateri so se prej izvršili, kakor je ta zakon moč dobil, le tedaj, ako bi se bilo ž njimi po dosedajšnjih zakonih ojtrejše ravnalo.

Poznejši predlog odsekov:

§. 2.

Dolžnik, kateri pri njem po uradu ali vsled uradnega naloga zarubljenne premakljivosti uradni naredbi odstrani, postane kriv prestopka, ter se mora kaznovati z zaporom do šest. mesecev.

Določba drugega odstavka §. 183. kaz. zak. od 27. maja 1852 (drž. zak. št. 117.) zgubi svojo veljavo.

Prvotni predlog odsekov:

§. 3.

Izvršenje tega zakona nalaga se pravnemu ministru.

Poznejši predlog odsekov:

§. 3.

Predstoječa določba uporabila se bode pri činih, kateri so se prej izvršili, kakor je ta zakon moč dobil, le tedaj, ako bi se bilo z njimi po dosedajšnjih zakonih ostrešje ravvalo.

§. 3.

Izvršenje tega zakona nalaga se pravnemu ministru.

Kako se je obnašati občinskim predstojnikom, če se je v občini prikazala živinska kuga?

Kadar se prikaže goveja kuga v kakem okraji, izvrševati ima glavna opravila v prvi vrsti politična oblast; občinskim predstojništvom pa so vender odkazane važne naloge, katerih izpolnjevanje je dostikrat zelo težavno. Če se je v kaki deželi uradno oklicalo, da se tu in tam nahaja živinska kuga, tako je vsakdo, ki stanuje v okuženem okraji, ali pa v okraji, ki meji na okuženega, zavezan, da brez zamude naznani svojemu občinskemu predstojništvu, kadar mu je zbolelo kako živinče.

Občinski predstojnik, ki je izvedel, da je temu ali onemu gospodarju živinče izbolelo, zavezan je to nemudoma naznaniti politični oblastniji, in to tudi tedaj, če on sam po lastniku obolelega živinčeta nikakega naznanila prejel ni.

Drugi srenjčani, ki niso zavezani naznaniti, da je kaka tuja goved obolela, pravico imajo do nagrade; isto tako ima pravico do nagrade vsakdo, ki oblastniji naznani kakov prestopok proti zakonu o živalskih kugah. Ta nagrada odmeri se z zneski do 200 gld.

Če je občinski predstojnik izvedel, da je v občini kako živinče obolelo, zavezan je to, kakor rečeno, naznaniti politični oblastniji. Naznanilo se lahko tako-le glasi:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

Občinski predstojnik v P. naznanja, da sta kmetu Jožefu T. iz R. nenadoma izbolela dva vola, in to pod tako sumnjivimi okoliščinami, da sta prej ko ne okužena.

Do prihoda uradne komisije so se zaukazale najpotrebnejše naprave; bolna vola izločila sta se od zdrave živine, ter se postavila v poseben hlev.

V P. dné

N. N.

občinski predstojnik.

Občinski predstojnik zavezan je, da izvrši do prihoda uradne komisije najpotrebnejše naprave. Nalog ima

- a) slučaj v svoji občini oklicati;
- b) slučaj sosednim občinam naznaniti;
- c) hlev, v katerem se je prikazala bolezen, zapreti ter bolno živino ločiti od zdrave;
- d) zapovedati, da se iz vasi ne smé gnati nikaka goved, tudi kozé in ovcé ne;
- e) prepovedati vsako pašo;
- f) zapovedati, da se ne sme živino skupno na vodo goniti, temveč, da ima vsak gospodar svojo živino doma napajati.

Ko bode prišla uradna komisija, preiskala bode stvar ter potem, če se bode pri bolni živini razkrila kuga, izdala naslednje zapovedi:

1) Koze in ovce se imajo od goveje živine ločiti ter v posebne hleve postaviti;

2) vse druge domače živali, izimši konje, morajo se za čas kuge zapirati; psi in mačke, ki letajo okrog, naj se takoj pokončajo;

3) iz hlevov, ki niso okuženi, se mora vsak dan sproti gnoj izkidati;

4) sejmovi in druge večje družbe ljudij in živalij so prepovedane;

5) goveja živina, ovce in koze smejo se pripeljati v vas samo tedaj, če se takoj pobijejo in razpečajo; in

6) seno, slama, in druge take reči se ne smajo izpeljavati niti dopeljavati.

Občinskim predstojnikom naložena je ostra dolžnost, da pazijo strogo, da se vsi vaščani obnašajo, kakor to zahtevajo predstojne zapovedi.

Komur se je obolela živina pobila, in komur so se pokončale reči, da bi se po njih okuženje ne bilo razširilo, povrne se mu

navadna cena. Samo za gnoj, ki se je pokončal, ne plačuje se nikaka odškodnina.

Vsako pravico do odškodnine pa izgubi:

- a) če je lastnik obolelega živinčeta sam na kakov način zakrivil, da se je zanesla kuga v kraj;
- b) če je obolenje živinčeta prikrival, in če ni takoj naznanil, da mu je obolelo govedo;
- c) če je obolelo živinče kupil v krajih, v katerih ne velja zakon o živalski kugi, ali če ga je kupil v kakem okuženem okraji, in če je obolelo v prvih desetih dneh, ko ga je postavil v svoj hlev.

O prošnji za pregledanje zakona zadržkov.

V §. 84. obč. drž. zak. izrečena je zapoved, da imajo pred sklenenim zakonom dotične stranke same in pod svojim imenom za spregledanje zakona zadržkov poprositi. Samo tedaj, če se je že po sklenenem zakonu odkril zakona zadržek, smejo stranke tudi po svojem dušnem pastirji, ki v svoji prošnji imena strank tudi lahko zamolči, za spregledanje poprositi. Mnogo dušnih pastirjev pa zadnjo pot tudi takrat nastopa, kadar se zakon še ni sklenil, kadar se hočejo zadržki odstraniti z namenom, da bi se potem zakon sklenil. Take prošnje politične oblasti zavračajo, in to po pravici, ker morajo pred zakonom stranke same za dispenziranje poprositi.

Take prošnje, katerim se ima priložiti potrdilo o izpitu iz kršanskega nauka, in pa župnijsko-uradno potrdilo, da zakona zadržki v resnici obstoje, vložje naj se neposredno pri deželni vladi, ali pa posredno pri okrajnem glavarstvu, katero take prošnje potem deželni vladi oddaje. Cerkveni predstojniki naj torej pazijo na to zakonito formalnost, katera sicer prošnjo, če se ne spolnjuje, po nepotrebnem zadržuje.

Pravni običaji v Slovencih.

Slovenci smo majhen in ubog narod, ki je bil sto let zatiran od močnejših sosedov; vendar pa jo vkljub vsemu zatiranju ohranil svojo individualnost. V tej dobi tujega nasiljstva zgubili smo mnogo: izumrli so marsikateri lepi običaji, ki so nam tako prav slikali naš narod v njegovem mišljenji, delovanji, trpljenji in veselji. Vendar pa je še mnogo takih narodnih svetinj ohranjenih med narodom, le zbirati jih je treba, inace morajo izumreti. In tako najdemo med našim narodom tudi še mnogo pravnih običajev, za katere smo se pa Slovenci doslej tako malo brigali. Sloveči možje vsih narodov priznali so veliko važnost takih pravnih običajev, nabirali jih pridno ter jih rešili pozabljenosti, kajti oni neso samo važni za zgodovino narodnega prava ampak za kulturno zgodovino naroda sploh. Iz njih spoznamo narodovo življenje, njega mišljenje, njega pravni stan — njegovo mnenje o pravnih stvareh sploh. Le čujmo, kaj piše Bogišič o važnosti nabiranja pravnih običajev: — Da je národno pravo isto kao in narodni jezik glavni dio národnog bića — da se isto kao in jezik neprestano u organičkome razvitka nalazi — da kao in jezik najbolje pokazuje čud in značaj pojedinoga naroda; jednom riječju: da je národno pravo u mnogome obziru sasvijem slično, pače jednake naravi sa narodnijem jezikom, to već na više mjesta izrekoše in Savigny in Gimm, a to isto in za njih mnogi drugi kazaše in opetovaše, tako da se je to mnijenje medju učenijem ljudima sasvijem udomačilo — radi tega mislim, da bi svako novo dokazivanje o toj stvari posve izlišno bilo.“

Običajno pravo razvijalo se je v jednakej vrsti z narodnim jezikom. Na običajno pravo (*jus consuetudinum*) bazira pisano pravo (*jus scriptum*), to zapazimo pri vseh in tedaj tudi pri slovanskih narodih. Najstarejši slovanski pravni spomenik, ruskaja pravda iz l. 1347, katerega primerja Maciejovski z Justinijanovo kodifikacijo bazira na pravnih običajih poljskih in zakonik srpskega carja Štefana Dušana iz l. 1349. kakor tudi črnogorski zakoniki raznih časov sestavljeni so na podlagi običajnega prava. Slavni Gimm zbral je nemške pravne običaje v 4 debele knjige. (Weiss-tümer, Göttingen 1840—1863.)

In koliko so v tem obziru že naši najbližnji sosedje Hrvatje storili! Dr. Bogišič sestavil je l. 1867 navod, kako naj se zapisujejo

pravni običaji. (Naputak za opisanje pravnijeh običaja, koji žive v narodu. Zagreb 1867.) Jugoslovanska akademija znanosti in umjetnosti izdala je njega navod v 4000 iztisih ter ga razdelila med Hrvate, Srbe in Bulgare. Zapisavali pa so pravne običaje duhovniki, učitelji in dijaki. Nabralo se je ogromno gradivo. L. 1874. izdal je Bogišić s pomočjo jugoslovanske akademije knjigo: „Zbornik sadašnjih pravnih običaja u južnih Slovena.“ Ta knjiga obsega 45 tiskanih pol v velikem formatu. Milo se stori človeku, ko vidi, da se v tej knjigi, ki je tako važna za kulturno zgodovino južnih Slovanov, tako malo ali tako rekoč nič ne omenja pravnih običajev slovenskih. Kar smo zamudili, moramo sedaj storiti.

(Konec prihodnjič.)

O pravni terminologiji.

Ausborgen, izposoditi si, na upanje vzeti.

„ (einem Anderen), na upanje dati, izposoditi komu.

Ausbrechen (vom Concurse), razglasiti se.

„ ausgebrochener Concurse, razglašeni konkurz.

Ausbruch (des Concurses), razglas konkurza.

Ausdrücklich, izrečno.

Ausfertigen, izdelati, sestaviti.

„ eine Quittung, dati pobotnico.

Ausfertigung einer Schrift, odpravek, izdelanje pisma.

„ zweifache Ausfertigung einer Schrift, dvojno izdanje pisma.

Ausfolgen, izročiti.

Ausführung, izpeljava.

Ausgedinge, izgovorjeni vžitek, (kos kruha).

Ausgedinger, vžitka izgovorilec.

Ausgleichen, poravnati se.

Ausland, inozemstvo, tuje dežele.

Ausländer, inozemec, zunajnik, (tujezemec).

Ausländisch, inostranski, tujodeželni.

Auslegen, den Sinn eines Gesetzes, einer Urkunde, iztolmačiti, razložiti pomen zakona ali pisma.

Auslösen, eine verpfändete Sache, rešiti zastavljeno stvar.

Auslösung, odkup, rešenje.

Ausnahme, izjema.

Ausnahmsweise, izjemno.

Ausufer, izklicovalec.

Ausrufspreis, izklicna cena.

Aussage der Zeugen, izpovedba prič.

Aussteller eines Wechsel, izdatelj mejnice.

Aussteuer, dota.

Auswahl, izbor.

Auswanderer, izselnik.

Ausweisen, izkazati.

Ausweislosigkeit, brezizkaznost.

Auszeichnen etwas in den öffentlichen Büchern, vpisati kaj v
javne knjige.

Auszeichnung, vpis.

Ausziehen, preseliti se.

Ausziehstreitsachen, prepiri o preselitvah.

„ Verfahren in A., postopanje pri prepirih o preselitvah.

Aüssern, izreči se.

Aüsserung, izrečenje.

„ Jemarden etwas zur Aeusserung zustellen, komu kaj
dostaviti (k izrečenju), da se se izreče o stvari.

B.

Baar, gotov, v gotovini.

Baarschaft, gotovina.

Bank, banka.

Bau, stavba, zidanje.

„ einen vorhaben, zidanje nameravati.

„ -Bewilligung, zidanja dovoljenje.

„ -Führer, zidalec.

„ -Gebrechen, zidanja hibe, stavbne hibe.

„ -Gegenstand, predmet zidanja.

„ -Herr, zidatelj.

„ -Kostenüberschlag, stavbe proračun.

„ -Ordnung, stavbeni red.

„ -Stätte, zidališče.

Bau-Streitigkeit, stavbni prepír.

„ -Unternehmung, stavbno podvzetje.

„ -Verboth, zidanja prepoved, (izdati).

„ -Werber, prošnik za dovoljenje stavbe.

„ -Wesen. staviteljstvo, (zidateljstvo).

Beanständen, sumničiti kaj, za sumljivo izreči, izvrčiti.

„ beanständete Waare, izvrženo blago.

„ eine Rechnung, izreči očitke proti računu.

Beantworten, odgovoriti.

Beaugenscheinigen, ogledati.

Beaugenscheinigung, ogled.

Bedacht, ozir.

„ nehmen, ozir jemati.

Bedenken, sumnja.

Bedenklich, sumljiv.

Bedenken, pomisliti si.

Bedingen, pogoditi si.

Bedingt, pogojno.

„ unbedingt, brezpogojno.

Bedingung, pogoj.

Bedingnissweise, pogojno.

Beeidigen, zapriseči koga, v prisego vzeti.

Beeidiget, zaprisežen.

Beeinträchtigen, kratiti koga.

Beeinträchtigung, kratenje.

„ ohne B. der Rechte einer Person, — ne da bi
se kratile pravice komu.

Beendigen, dokončati, dovršiti.

Beendigung, dokončanje, dovršenje.

Beerben, dedovati za kom.

Befangen, pristranski.

Befangenheit, pristranost.

Befestigen, vtrditi.

Befestigung, vtrjenje.

Befrachten, obtovoriti.

Befrächter, tovorodajnik.

Befrachtung, obtovorjenje.

Befund, mnenje.

Beglaubigen, poveriti.

Behaupten, trditi.

Behelf, pripomoček.

Beibringen, donesti.

„ die Beweismittel, donesti dokazila.

Beilage, priloga.

Beilegen, priložiti.

Beisatz, dostavek.

Beurtheil, medsodba.

Beiwohnen, fleischlich Jemanden, telesno se združiti.

Beklagter, toženec, (toženi).

Belang, pomen, važnost.

„ eine Sache v. B., pomenljiva stvar.

Beleg, dokaz.

Belehen, fevd podeliti.

Bemängeln, eine Rechnung, očitati zgreške računu.

Bemänglung, očitane zgreškov.

Berechtigten, opravičiti koga.

Berechtigter, opravičenec.

Berechtigung, opravičenje.

Berg-, rudarski.

„ -Amt, rudarski urad.

„ -Bauverbot, prepoved rudarjenja.

„ -Gerichtsbarkeit, rudarsko sodništvo.

Bericht, poročilo.

„ Valuta nach Bericht, valuto po naznanilu.

Berufender, prizvalec.

Berufungs-, prizivni.

„ -Behörde, prizivna, presojna oblast.

„ -Instanz, prizivna instanca.

„ -Schrift, prizivni spis.

„ -Werber, prizivnik.

Berühmung, hvaljenje.

Beschädigen, oškoditi.

Beschädiger, oškodovalec.

Beschädigter, poškodovalec, poškodovani.

Beschädigung, poškodba.

Beschaffenheit, kakovost.

Bescheid, odlok.

Bescheinigen, pismeno potrditi, površno izkazati.

Bescheinigung, pismeno potrdilo, površna izkazba.

Beschenken, obdariti koga.

Beschenkter, obdarjenec, obdajeni.

Beschenkung, obdaritev.

Beschlag, zaplenjenje, zapečatenje, prepoved, zadržba.

„ etwas mit Beschlag belegen, zapleniti, zapečati, zadržati.

Bechuldigen, obdolžiti.

Beschuldigung, obdolženje.

Beschwerde, pritožba.

Beschwerdeführer, pritožnik.

„ -Führung, pritoževanje.

„ -Schrift, pritožni spis.

Beschwerde-Zug, pritožbe pot.

Beschweren, obtežiti.

„ durch eine Verfügung beschwert sein, čutiti se žalje-
nega po kaki naredbi.

Beschweren, der beschwerte Theil, obtožena, žaljena stranka.

Beschwerender Umstand, obteževalna okoliščina.

Beschwören, priseči, s prisego potrditi.

Beseitigen, odstraniti.

Besitz, posest.

Besitz-, posestni.

„ -Anfall, posestni pripad.

„ -Anschreibung, prepis posesti.

„ -Ergreifung, nastop posesti.

„ -Fähigkeit, sposobnost k posesti.

„ -Recht, posestna pravica.

„ -Störung, motenje posesti.

„ -Streitigkeit, posestni prepir, prepir o posesti.

Besitzer, posestnik.

Besitztum, (Besitz), posestvo.

Bestand, najem, zakup.

Bestandgeber, raboprodajniki, najemodajnik.

„ -Vertrag, rabokupna, raboprodajna pogodba.

„ -Zins, rabokupnina.

Bestehen, obstajati.

Bestehend, obstoječ.

Bestimmen, določiti, vstanoviti, odločiti.

Bestreiten, pobijati.

Betracht*, ozir.

Betrag, znesek.

Betreiben, pognati.

Betreibung, pogon.

Betreibungsgesuch, prošnja za pogon.

Bevollmächtigen, pooblastiti.

Bevollmächtigter, pooblaščenec.

Bevollmächtigung, pooblaščenje.

Bevollmächtigungs-, pooblastivni.

„ -Vertrag, pooblastivna pogodba.

Bevormunden, varstvo imeti nad kom, varstvovati nad kom.

Bewahren, hraniti.

Beweggrund, uzrok, razlog.

Bewegliches Gut, premakljivo blago, dobro.

Beweis, dokaz.

„ Beweis und Gegenbeweis, dokaz in protidokaz.

„ Beweismittel, dokazilo.

Beweis-, dokazni.

„ -Art, način dokaza.

„ -Urkunde, dokazno pismo.

„ -Einrede, dokazni odgovor.

„ -Führer, dokazovalec.

„ -Führung, dokazovanje.

„ -Gegenstand, dokaza predmet.

„ -Last, breme dokaza.

„ -Mittel, dokazno sredstvo.

„ -Regel, dokazno pravilo.

„ -Schrift, dokazni spis.

„ -Verfahren, dokazno postopanje.

Beweisen, dokazati.

Bewilligung, dovoljenje.

Bezeugen, pričati.

Bezogener eines Wechsel, potezovnik v mejnici.

Billig, primerno.

Billigkeit, primernost.

Bodenzins, zemljiščina.
Bodmereivertrag, pomorski zajem.
Borggeber, upodajnik.
Borgnehmer, upojemnik.
Börse, borza.
Börse-, borzni.
„ -Curs, borzni kurz.
Börsenmässig, poborzni.
Bruch eines Vertrages, prelom pogodbe.
Bruderlade, rudarska bratovščina.
Bürge, porok.
Bürgen, biti porok za koga.
Bürgschaft, poroštvo.
Bürgschaftsurkunde, poroštveno pismo.
Busse, globa.

C.

Caduc, zapadno.
Capital, glavnica, kapital.
Cassation, kasacija, ovrženje.
Cassationshof, kasacijski dvor.
Causal-Gericht, kavzalna sodnija.
Caution, kaucija, zagotovščina.
Cedent, cedent, odstopnik.
Cediren, cedirati, odstopiti.
Cession; cesija, odstopno pismo.
Cessionär, cesijonar, tirjavojemnik.
Cessus, cesus, prepuščenec.
Civil-, civilno.
„ -Recht, civilno pravo.
Clausel, klavzala, pristavek.
Codicill, kodicil.
Compensation, kompenzacija, pobot.
Compensationsrecht, pravica do pobota, pobotna pravica.
Competent, kompetentni, pristojni.
Competenz, kompetenca, pristojnost.
„ -Konflikt, prepir o kompetenci.
Compromis, kompromis.

Concurs, konkurz.

- „ -Eröffnung, razglašenje konkurza.
- „ -Gläubiger, konkurzni upnik.
- „ -Masse, konkurzna masa.
- „ -Verhandlung, konkurzna obravna.

Consens, konsenz, privolitev.

Conto, konto, račun.

- „ corrent, kontokorent.

Contumaz, kontumacija.

- „ -Erkenntnis, kontumačna razsodba.

Curand, kurand.

Curatel, kuratela.

Curatelsenthebung, kuratele odvzetje.

- „ -Dekret, kuratele dekret.
- „ -Rechnung, kuratelni račun.
- „ -Verhängung, stavljenje pod kuratelo.

Curator, kurator.

(Dalje prihodnjič.)

Raznosti.

(Književnost.) Die Concurs-Ordnung erläutert durch die Spruchpraxis sammt allen Durchführungsverordnungen und den Bestimmungen über den Genossenschafts-Concurs etc. von Dr. Anton Richl, Advocat in W. Neustadt (velika 8^o Manz'sche k. k. Hofverlags- und Universitäts-Buchhandlung 1882.) izhaja v 6—7 zvezkih po 50 kr.

Dr. Anton Richl naši praktiki že dobro poznajo. On je namreč leta 1829. izdajal „Das a. b. Gesetzbuch erläutert durch die Spruchpraxis des k. k. Oberst. Gerichtshofes bis 1829. in s tem praktičnemu pravniku dober pripomoček na roke dal, da razsodbe najvišjega sodnega dvora, ki zadevajo ukaze o. d. z., lahko in hitro najde, ker je k vsakemu ukazu pristavil razsodbe najvišje sodnišje, ki so do takrat izšle in ki dotični paragraf zadevajo. Na tak način je izdajatelj te razsodbe za komentar porabil. Tudi je pa pri vsakem paragrafu ozir jemal na literaturo in opozarjal na legislatorične spremembe.

Ravno v tem smislu in na tak način je njegovi sedaj izhajajoči konkurzni red sestavljen.

V isti zalogi je ravnokar tudi izšlo:

Handbuch für den Manipulations- und Administrationsdienst bei den k. k. Bezirksgerichten, zusammengestellt von Dr. Philipp Mieteis, k. k. Bezirksrichter. Velja 2 gld. 20 kr.

Na to knjigo opozorimo posebno gosp. uradnike pri okrajnih sodnijah. Točnost in red sta odvisna tudi od notranjega uredjenja sodnijskega urada. V tem oziru je knjiga, na katero čast. bralca opozorimo, izvrsten vademecum za sodnijske uradnike. Velja 2 gld. 30 kr. V Manzovi zalogi je ravno kar na svitlo prišel IV. del „Plenarbeschlüsse und Entscheidungen des k. k. Cassationshofes veröffentlicht im Auftrage des k. k. Obersten Gerichtes oder Cassationshofes“ in obsega razsodbe najvišje sodnije števil. 301. do 400. in sicer od 30. decembra 1880, do 30. decembra 1881. Velja 1 gld. 50 kr.

(Za novo slovensko izdajo „Občnega državljanskega zakonika“) se je pri našem uredništvu do sedaj blizu 150 naročnikov oglasilo; kakor smo že poročali, je ta izdava le mogoče, ako se najmanj 500 iztisov oddati more; prosimo tedaj, da nam hitro svoj naslov pošlje, kdor želi si še to izdavo naročiti.

(Državni zakonik.) V c. kr. dvorni in državni tiskarnici na Dunaji izhaja redoma „Državni zakonik“ (Reichtsgesetzblatt) v slovenskem jeziku in sicer po postavi od dne 10. junija 1869, št. 113 od leta 1869. naprej.

Mi imamo tedaj vse postavbe, katere so po letu 1869. izdane bile v slovenski oficijelni prestavi. Mi opozorimo na to slovensko občinstvo, kar se nam zdi, da se premalo pri nas slov. drž. zakonik rabi in ker se večkrat sliši, da nam manjka oficijelnih tehničnih izrazov — kar je po tem takem le prazen izgovor. Naročnina je na leto 2 gld. — 2 gld. 50 kr.

(Premestenje.) Pravosodni minister dovolil je, da okrajna pristava Josip Senčar v Kočevji in Adolf Pfefferer v Metliki zamenjata svoji mesti. — Dosedanji voditelj tržaške trgovinske sodnije dr. Defacis imenovan je prvosodnikom tržaške deželne sodnije.

(Nadsodnija v Ljubljani.) Mnogo kranjskih, štajerskih, koroških in primorskih občin poslalo je prošnje do državnega zbora, naj bi se prestavila iz Gradca nadsodnija v Ljubljano in bi se upeljala slovenščina v uradih.

(Slovansko pravo na Lvovski univerzi.) Minister za uk in bogočastje obljubil je Poljakom stolico za staropoljsko pravo in njega zgodovino na Lvovski univerzi. Kdaj bomo tudi drugi avstrijski Slovani dočakali, da se dovoli stolica za slovansko pravo na dunajski univerzi?

(Opazke k juridičnej terminologiji v 4. števil. „Slov. Pravnika“.) Abhandlungstagfahrt, narok za razpravo, razpravni dan. Adoptivkind, posinovljenec in za Adoptivsohn tudi posinovljenec; za Adoptivtochter rabi Janežič izraz pohčerjenica in skupnica. Pohčerjenica je pa gotovo boljši izraz nego pohči.

Afterbestand — podnajem. Izraz podrabokup je čuden, nenavaden in nikakor v duhu slov. jezika sestavljen; boljši izraz je gotovo podnajem.

Za „Urkunde“ naj rabimo izraz „listina“. Ta izraz priporočal je že Razlag v „Slov. Pravniku“ II. pag. 224 rekoč: „Listina priporoča se za nemško Urkunde, ker je pismo dvomljivega pomena.“

A. Hudovernik.